

förta det positiva helhetsintrycket av boken.

Särskild specialitet

Den palliativa medicinen är inte något som utövas endast inom speciella enheter även om den har utvecklats särskilt inom hospice-vården. Den palliativa vården bygger på en klar vårdfilosofi och är en aktiv vård som förutom den fysiska vården också skall tillgodose patientens psykiska, sociala och andliga behov samt aktivt inkludera de anhöriga i vården.

Palliativa insatser är kanske trots allt merparten av det som görs inom sjukvården även om det talas högre om mer heroiska medicinska aktiviteter. Så mycket mer angeläget är det att palliativ medicin erkänns som en särskild specialitet, och att ämnet undervisas i läkarnas grundutbildning.

Utmärkt lärobok

»Palliativ medicin» är en utmärkt, lättläst och intressant lärobok som väl täcker ämnet och jag rekommenderar den varmt både till genomläsning och som uppslagsbok. •

Schizofreni kan lokaliseras i hjärnan

Rasmus Fog, Jes Gerlach, Ralf Hemmingsen, eds. **Schizofrenia. An integrated view.** Alfred Benzon Symposium 38. 435 sidor. Köpenhamn: Munksgaard, 1995. Pris 400 dkr. ISBN 87-16-11487-6.

Recensent: docent Ulf Malm, överläkare, institutionen för klinisk neurovetenskap, avdelningen för psykiatri, Göteborgs universitet.

Boken »Schizofrenia» med undertiteln »An integrated view» inrymmer en bred redogörelse i samlad form över forskningsfronten för neurobiologiska kunskaper, med vilka det utifrån empiriska data börjar gå att förstå och förklara hur de flesta schizofrenisymtom har sitt ursprung i funktionsstörningar i hjärnans neurostruktur och dess transmittersystem.

Otaliga pusselbitar i en volym

Med ett utvecklingsperspektiv på patogenes och sårbarhet inrymmande biologiskt arv, graviditetspåverkan, förlösningsincidenter, barn- och

ungdomsutveckling samlas otaliga pusselbitar i en volym.

Ett flertal av världens främsta hjärnforskare inom fältet kommer inte bara fram till att transmittersystem, i första hand relaterade till dopamin och serotonin, spelar en central roll för uppkomsten av schizofrenisymtom, utan de belyser även med hjälp av data från studier med noninvasiva hjärnabbildande tekniker, att symtomalstrande störningar kan lokaliseras i hjärnans frontal- och temporallober.

Några exempel på innehållet är Tim Crows och John Waddingtons avsnitt om »Neurodevelopmental basis of schizophrenia», David Ingvars om »Prefrontal dysfunction», av Daniel Weinbergers om »Neuroimaging studies of schizophrenia», Lars Fardes om D2-dopaminreceptorer, samt Philip Holzmanns om »Thought disorders». Ett par avsnitt handlar om neurotransmitteravvikelser och interaktion mellan nya antipsykosmediciner och transmittersystem in vivo och om korrelationer mellan antipsykotiska effekter till neurobiologiska data.

Diskussionsavsnitt klargör specifika fakta

Ofta blir det dock detaljerade djupdykningar i specialområden, som nog bara specialister själva kan ha glädje av. Det mesta torde dock vara tillgängligt för kliniker. Till stor hjälp för läsaren när det gäller att knyta samman och klarlägga betydelsen av allt specifikt faktamaterial är referat av de diskussionsavsnitt som följer efter varje tema. I många fall ställs där, och ofta av Arvid Carlsson, oslagbart enkla men suveränt klarläggande kritiska frågor till de presenterande forskarna.

Världens dyraste sjukdom

Gåtan schizofreni blir allt mindre gåta, förståelse av patofysiologin allt större, liksom även möjligheterna att förstå uppkomst och behandling av symtom. När denna nya kunskap om neurobiologi kombineras med resultat från empirisk behandlingsforskning öppnas nya hoppfulla perspektiv på behandling och rehabilitering för dem som drabbats av världens dyraste sjukdom (i bokens förord meddelas för övrigt att schizofreni utsetts till

den mest kostsamma sjukdomen i Danmark).

I sitt slutord blickar en av redaktörerna för boken, Rasmus Fog, mot framtidens forskning om schizofreni och ser fram emot hur praktisk psykofarmakologi och naturalistiska studier inriktade på betydelsen av symtom kommer att kunna generera kliniska data som kan integreras med och matcha den prekliniska forskningen.

Boken ett måste

Denna bok är ett måste för läkare, psykologer och forskare som är huvudansvariga för behandling av schizofreni och likartade psykoser. •

Ovetenskapligt om barns psykosexuella identitet

Shere Hite. **Hiterapporten om familjen. Att växa upp – sexualitet och identitet.** 435 sidor. Stockholm: Forum, 1995. Pris ca 270 kr. ISBN 91-37-10637-6.

Recensent: chefsöverläkare Elisabeth Persson, centrum kvinnosjukvård, Universitetssjukhuset MAS, Malmö.

»Denna undersökning är baserad på svaren i över 3 000 frågeformulär som tagits emot från män och kvinnor, pojkar och flickor, från olika länder under en period av femton år.» Detta är inledningsmeningen i denna Hite-rapport där barns psykosexuella identitet studeras.

Ovetenskaplig metodik

Denna mening innehåller också nyckeln till den kritik som kan riktas mot boken. Den är en, i traditionell mening, fullkomligt ovetenskapligt upplagd studie i form av ett frågeformulär på 80 »inträngande, djuplodande frågor med öppna svar», som publicerats i tidskrifter i olika delar av världen. Svaren har sedan redovisats såsom direkta citat och uttalanden efter författarens eget huvud och med metodik »hämtad från psykologi, sociologi och kulturhistoria i kombina-

tion med nya grepp hämtade från feministisk metodik.»

Hite anger i förordet att hon vill beskriva de avgörande psykologiska likheterna hos människor i länder där den »heliga familjen» är det enda rätta, hur deras psykosexuella identitet formas och vad som skiljer deras verkliga känslor från klichéerna.

Bemöter förväntad kritik

Bokens fyra delar på totalt 435 sidor består av olika kapitel med en kort introduktion med frågeställningar, därefter en lång räckta citat och uttalanden som ibland summeras i en sammanfattning med Hites egna kommentarer och tolkningar.

Hite beskriver i inledningsdelen minnen från den tidiga barndomen och diskuterar modern som erotisk varelse samt fysisk intimitet och våld. Därefter följer två delar som handlar om att växa upp som flicka respektive pojke. Den sista delen handlar om »familjens demokratisering». Hites frågeformulär finns bilagt, liksom ett appendix där förväntad kritik från den vetenskapliga världen bemöts av andra författare och av Hite själv.

Okonventionella idéer

Frånsett kritiken ovan har boken varit rolig att läsa. Den är mycket amerikansk i sin grundton men beskriver alla de möjliga och omöjliga faktorer som kan tänkas påverka barns psykosexuella utveckling och identitetsbildande. De feministiska perspektiven och tolkningarna ställer många gamla klichéer på ända.

Även om det blir platt fall många gånger är vissa idéer tankeväckande och förtjänar debatt. Boken kan tjäna som en inspirationskälla och som diskussionsunderlag om man tar Hite's fakta med inte bara en nypa utan ett stort mått salt. •